

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. Mirabilis delectatio, quæ in hoc statu aliquando percipitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

iaque innumerabilia consequitur, quæ solâ experientia edocentur. Languor autem infernalis hominem in omnem desolationem dejicit: nam licet inter dum cœlica sanitas, dum adest, magnam homini confidentiam & spem ingerat; ea tamen absente, statim iterum animus in desperationem dejicitur, ac vix consolari potest, quasi numquam aliquid de DEO audivisset.

CAPUT VIII.

Mirabilis delectatio, quæ in hoc statu aliquando percipitur.

INTER præcipua (ut egregiè philosophatur Laurentius Justinianus in *Fascic. amor. cap. 5.*) quæ in suæ conditionis primordio omnipotens DEUS homini præstitit dona, naturaliter illam concupiscibilem fecit, quatenus suam naturali impulsu semper cuperet Conditorum, in quo concupiscibilem omnium sciret esse dulcedinem. Naturali igitur motu insuperabilem que humanum requirit cor unde delectatione pascitur; non corpore neque mente quelescit, delectationis flagrans desiderio, si quo modo delectabilia querendo, quoad usque experitur (quamvis tenuiter) quàm suavis sit Dominus, & quàm magna ipsius sit multitudo dulcedinis, quam abscondit serviliter timentibus se, perficit verò illis qui sperant in se, & diligunt se. Modica istius scintilla dulcedinis copiosum charitatis accendit ignem, cœlestique desiderio mentem fervescere facit. Tali utebatur incendio Propheta, cum diceret: *Quia inflammatum est cor meum, & renes mei commutati sunt.* Non modico iterum diligebat, quando renes etiam suos commutatos esse commemorabat; quippe qui prius carnali atque voluptuoso pascebatur amore, tunc spirituali quadam dulcedine ebrius effundebat in carne, quod præ amoris abundantia in mente continere non poterat.

Plenitudo quædem hæc ex agnitione Deitatis emanat: se minime cohæret, seque humanus capere non valet animus, cum illius obtutus spirituali innorescit DEUS. Exultat cor, lætificatur spiritus, patet castificatur & caro, atque tota divino mancipatur obsequio. Hoc Citharædas sanctus insinuare curavit, dicens: *Cor meum & caro mea exultaverunt in DEUM virum.* Porò quicumque familiari DEL potitur contubernio, & præ jugiter contemplationi vacat, versiculi hujus sententiam novit; necdum verò ad ultus in spiritu, nequaquam verborum penetrat sensum, tenuiter tantum delectatione, quæ affectum tangit, potatur, & tamquam parvulus parvis nutritur perfectus autem quisque & charitate fervidus, veritatis pascitur cibo, utpote dilectus, dilatatus & capax, nihil fragmentorum quæ de ejus superfluo convivio, perire sinit: nempe ex his diem festum agit Domino; revolvit animo, quæ contemplando gustavit, & quadam suavitate circumfusis abundantia, laudis prorumpit in vocem: *DEVS, inquit cordis mei, & pars mea DEVS in æternum:* juxta enim inspicitæ virtutis mensuram, amoris vehementia prærogatur.

Oritur autem ex amoris dulcedine, quæ in via illuminativa aliquando gustatur, casta quædam

mentis & omnium spiritualium virtutum voluptas, quam qui experitur, divino amoris amplexu circumdatus ac circumplexus sibi videtur: quæ quidem voluptas & consolatio interna cor & animam longè copiosius afficit, quam omnis omnino terrena, etiam si in unum aliquem hominem (modò id fieri queat) tota congeratur. Enim verò in hac castissima voluptate, per sua dona DEUS in cor hominis tanta consolatione & gaudio sese immitit ac illabitur, ut cor intus redundet ac superfluat. Versatur autem magnum discrimen inter delectationes quæ in via illuminativa degustantur, ab his quæ in Purgativa percipiuntur: sunt enim non solum illis nobiliores, ac omnino celsiores, utpote quæ in spiritu magis deserta: o subiectantur; verum etiam multo securiores, quia à sensibus magis abstrahuntur & elongantur.

In hac sublimi illuminationis via Spiritus sanctus voluntatem non solum ad amoris ardentissimi trahit incendium, verum etiam actu melissuo, à quo dimanant rivuli cunctis affluentes deliciis, internum hominis palatum omnigena (quam quidem vel excogitare vel imaginari nemo potest) suavitate afficit: DEUS enim oculis animæ intellectuales imaginem imprimit intellectualem divinæ bonitatis & charitatis; nam & ipse charitas est secundum personarum proprietatem. In hac autem imagine sese tam divitem & uberem ostendit, ac omnium bonorum profusè non tantum in omnes generatim effluentem, quinimò affluentius multo ac copiosius in dilectam suam modo singulari gratia suâ, donisque multo, licibus profluentem, adonantem, & perficientem sapore cœlesti ejus voluntatem, ut mens sapiat, agnoscat, & experimentum faciat quàm suavis sit & bonus Dominus.

Hic sapor quandoque ad tantum pervenire solet incrementum, ut animæ gstanti ceterarum omnium creaturarum rerum suavitas maxime insipida videatur: omnem etenim animam sua jucunditate invadens adeo reddit exundantem, ut omnem affectuum capacitatem quasi aperiens & expandens, adveniens divina liberalitatis in fluxu ad se præbeat ingressum, quasi rotam illam immensità erit digerere & deglutire conatur: atque adeo ita persistit ipsa, & undequaque circumplectitur, ac loquari se illo sapore videtur, velut jam intulisset in gaudium Domini sui. Hinc subito ejus pars superior divini Spiritus igne lustrum rapitur ad DEUM laudandum, glorificandum, & in omnibus ex ingenti charitatis affectu gratias agendum.

Quare tunc mens feliciter illustrata, in æternam illam bonitatem obtutus figit, de qua tantus deliciarum torrentis adeo copiosè erumpit, ut veraciter agnoscat quod illas incomprehensibiles delicias numquam valeat cognitione assequi, quia luce creata gaudium immentum considerat, & idcirco in sua consideratione deficit. Intra & progressus hujus divinæ suavitatis optimè prosequitur Richardus in Psal. 4. *Nam contemplationem, ait, admiratio, admirationem verò sequitur exultatio: in hac autem exultatione perfunditur animus mira quadam & ingenti dulcedine, quam nullus sensus potest estimare, nullus sermo valet explicare.*

Ecce intrat: sed sicut in superioribus, sic & in hac exultatione gradus attendere. Primò enim incipit sentiri illa interna suavitas, & ex illa generatur mira quadam perfrendi aviditas, aviditatem sequitur satietas

est saturitatem ebrietatis, ebrietatem securitatis, securitatem tranquillitatis. Quod enim gustata suavitatis aviditatem exacerbat, quis ignorat? Quanto enim quid cui dulcius sapit, tanto degustantis animum ad ejus appetitum acris accendit. Sed procul dubio, quod aviditas comeditur, eo citius ad desideratam saturitatem pervingimus. In hunc itaque modum & suavitatem aviditas, & aviditatem saturitas subsequitur. Scimus autem, quia quique postquam ad saturitatem comedendo pervenerint, qualibet apposita vel oblat a fastidiunt. Quid igitur hujusmodi saturitatem, quam praesati sumus, quid inquam aliud esse dicemus, quam quoddam querunt libet corporatum deliciarum fastidium, & ex intimo affectu exteriorum omnium rerum quendam & spontaneum despectum?

Et post pascha. Adveram itaque interna satietatis plenitudinem anima pervenit, quando praesentis suavitatis abundantia, quasi interitus sentit, omniumque exterius apponi possunt, quoddam necessarium potius quam voluntarium fastidium incurrit. Hanc autem vera suavitatis satietatem sentire non possunt, qui exterioribus deliciis affluunt: non enim invenitur hujusmodi suavitatis in terra suaviter viventium; nec sapere potest sapor hujusmodi inter tot oblectamenta deliciarum, & tam varia condimenta ciborum. Edent (inquit Plal. 21.) pauperes, & saturabuntur. Pauperes inquit, non divites. Hanc autem satietatem (ut iam dictam est) ebrietatis sequi solet. Scimus autem omnes, quomam qui plene ebrii sunt, irrationes suas sapere nec quidem advertunt, & circumstantia pericula nec declinare, nec saltem attendere norunt. Cum igitur videamus multos quotidie inter convivia & opprobria hilarescere, inter pericula & rerum damna gaudere; quid, qui hujusmodi sunt, nisi ebrios debemus judicare? Quid tantam dixerim mentis alienationem, nisi spiritum quem quaedam ebrietatem? Prius autem est, ut fastidium variis, sed vana mundi oblectamenta. Secundum, ut despiciamus qualibet ejus adversa. Primum efficit spiritalis satietas, secundum autem spiritalis ebrietas. Satietatem ergo ebrietatis sequitur, ut eorum affectibus comprobatur. Ex hac autem ebrietate animus in tantam constantiam exercebit, tantamque fiduciam de Domini protectione assumit, ut cum apostolo audiat, & dicat: Certus sum, quia neque mors poterit nos separare a charitate, qua est in Christo IESU. Rom. 4.

CAPVT IX.

*Pericula, qua in hac spiritus desolatione
sive nimia delectatione contingere possunt.*

OPERAPRETUM erit, etiam hoc loco quaedam pericula seu impedimenta eorum, qui amoris languore, aut impatientia laborant, indicat, quae Rusbrochius, rerum spiritalium peritissimus, lib. 2. Nupr. cap. 26. & duobus sequentibus annotavit. Ad eundem, inquit, modum, ubi impatienti quisquam amore corripitur, quasi in caniculares incidit dies, divinorumque radiorum splendor superne admodum fervescit & ardet, & cor amoris valere confectum, valde intrus incenditur & inflammatur. Itaque affectionis aestu & desiderii impatientia, utique adeo accensus & fervescitibus, ut is qui hanc lenit, reddatur impatiens & inquietus, vel male contentus, perinde ut solent feminae partu laborantes, nec tamen partum valentes edere: si jam iste & cor suum a-

more vulneratum, & eum quem sic impatienter amat, continue adspicit: e velit, dolor hic jogiter augetur, idque in tantum, ut natura filius corporea haud secus existeret & areferat, quam solent arbores in calidis regionibus, atque ita praestitit & amoris vehementia moriens, ad caelos abluque illis Purgatorii penae evolat. Verum, quamvis feliciter hunc emigret, qui praestitit moritur, attamen dum potest arbor bonos ferre fructus, non est utique perdenda aut destruenda. Nonnumquam etiam DEUS tanta cum suavitate in corda amoris aestu ferventia promanat, ut in deliciis, quemadmodum pisces in aquis, velut natare videantur, atque intimum eorum fundum charitatis aestu ardeat, idque ob delicias in DEI donis natationem & impatientiam, delictosumque ipsorum aestum ac fervorem. Sed in his diu immorari, naturae corporeae delictio est. Denique, quo quot ita impatienter amant, & sic amore zittant, omnes quidem in hoc statu languescunt, sed non omnes moriuntur, si tantum se bene gerere norint.

Est & aliud (eodem teste cap. 27.) periculum, unde commonendi sunt quibus hac eveniunt, quod maximum possit damnum afferre. Ut enim interdum sub diebus canicularibus ros quidam mellisius fallacis dulcedinis cadit, fructus ipsos aut commaculans, aut penitus destruens; ut plurimum autem ros iste in meridie sole splendente magnis decidit guttis, & difficili a pluvia potest internoscitur & fieri sane potest, ut lumine quodam operatione diabolica effecto quidam suis sensibus externis destituantur: idem enim lumen hominem ambit & circumplectitur, & nonnumquam variae hinc exhibentur formae & imagines, quandoque mendacia, quandoque veritas, & diversa hinc inspirationes sentiuntur. Et ista quidem a quibusdam magna cum voluptate certum ut ac circumspiciuntur; atque interim tuellicia hinc fallacis dulcedinis gutta decidunt, in quibus hujusmodi admodum sibi placent, fitque, DEO permittente, ut qui isthaec magni pendunt, ea copiose percipiant, sed ita facile contaminantur. Si enim ea quae a veritate discordant, pro veris suscipere ac rueri velint, eo quod in hunc modum revelata ipsis aut inspirata sint, nimirum erroribus implicentur, & fructus virtutum peccant. Ceterum qui antememorata ambulant in itinera, etiam si ab istiusmodi spiritu vel lumine tententur, facile ea cognoscunt, nec quidquam inde damni vel detrimenti patiuntur.

Demum, formicae exemplo amoris aestu laborantes instruit idem Auctor cap. 28. sequentibus verbis: Libet hic ad breve quoddam exemplum proponere his, qui amore aestuant, quo hunc gradum excellenter, & ita ut oportet percurrant, & ad virtutes sublimiores provehantur. Est inter animantia vermicalus quidam, formica nomine, & ea fortis ac prudens, & agere moritur, libenterque in calidis & siccis terrae locis in sodallium suorum congregatione & coetu demorat, laborat aestate, & cibum frumentumque compositat, quo hieme vescatur, idque ne compitretat vel pereat, parit, ut eo tempore, quo nulloquam quidquam alimentum reperire licet, usu illius gaudeat. Non amat nec amplectitur aliena seu devia itinera, sed unam omnes viam tenens; & quandoque etiam, si justum expectet tempus, alas accipit quibus volat. Ita videlicet agendum est impatienter amantibus, (hi enim sunt qui in hac via Ili-

mi,